

Vasspest i Leiravassdraget

Vasspest

Vasspest (*Elodea canadensis*) er i Norge en fremmed art, og kommer opprinnelig fra Nord-Amerika. Den ble registrert i Norge for første gang i 1925.

Vasspest er en vannplante som vokser helt under vann. Den vokser først og fremst i stillestående vann som innsjøer, tjern, dammer og kanaler. Planten har separate hann- og hunnplanter, og det er kun hunnplanter som er registrert i Europa. Til tross for dette sprer den seg svært lett da den har det vi kaller vegetativ formering - en liten bit av planten kan bli til en helt ny plante.

Foto: NIVA

Skuddene kan bli flere meter lange, og er mørkegrønne. Vasspest blomstrer i juni-august med lys fiolette blomstrer. Vasspest danner helst massebestander i middels næringsrike-næringsrike innsjøer, men den finnes også i mindre omfang i næringsfattige innsjøer. Ved gode næringsforhold og særlig kraftig vekst kan vasspest danne tette skuddmatter i overflaten fra et par meters dyp, og ned til 6 meters dyp.

Vannplanter er en viktig del av økosystemet i vann, men massebestander av fremmede arter som vasspest kan være negative for det opprinnelige biologiske mangfoldet ved blant annet å utkonkurrere andre plantearter.

Spredning av vasspest

- Ved avrevne skudd
- Viktigste spredningsvei mellom vassdrag er via mennesker
- Utsetting var tidligere ett problem, og er derfor nå forbudt.
- Flytting av båter, ulike typer redskap eller maskiner mellom vassdrag
- Overføring av vann gjennom utsetting av fisk, flytting av vegetasjon osv.
- Spredning ved fugl er trolig mindre viktig som spredningsvei enn tidligere antatt.

Vasspest i Leiravassdraget

I 2018 gjennomførte vannområdet en kartlegging av vasspest i Leiravassdraget. Hensikten var å undersøke utbredelse og risiko for videre spredning.

Fra tidligere var det registrert vasspest i Nordbytjern (Ullensaker), i en liten dam ved Nordbytjern, i Isakbekken (Lillestrøm) og i Svellet (Lillestrøm). I Nordbytjern ble vasspest registrert første gang i 1988 og i Isakbekken i 1982.

Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA) gjennomførte undersøkelsen ved å kombinere feltregistreringer med miljøDNA-analyser. De undersøkte 23 lokaliteter, og det ble ikke funnet vasspest andre steder enn i Nordbytjern og i Isakbekken. MiljøDNA ble undersøkt på 10 lokaliteter, og det ble funnet vasspest DNA i fem av prøvene. Dette var fra de lokalitetene hvor det ble observert vasspest, og nedstrøms Nordbytjern. Prøvene nedstrøms Nordbytjern representerte sannsynligvis miljøDNA fra bestandene i Nordbytjern og ikke fra faktiske planter i Kverndalsbekken og Tveia.

Konklusjonen til NIVA var at det ikke er indikasjon på at det pågår spredning av vasspest i Leiravassdraget.

Mulige tiltak

Vasspest er en vanskelig art å bli kvitt når den først har etablert seg. De viktigste tiltakene går derfor ut på å hindre videre spredning og begrense problemvekst.

Foto: Helge B. Pedersen

Informasjonsarbeid

- Informere om regelverk og hvordan unngå spredning
- Oppdatering av nettsider og databaser - hvor i kommunen finner man vasspest?
- Mediesaker - Ha informasjon i lokale media
- Informasjonsmateriell - Sette opp informasjon ved lokaliteter med arten og lage informasjonsbrosjyrer/faktaark - helst på flere språk

Reduksjon av massebestander

- Reduksjon av næringsalter - Aktuelt tiltak i alle vannforekomster med høy nærings-tilførsel
- Fjerning av planter ved dykking eller vading - Kun aktuelt dersom spredning oppdages svært tidlig. Må utøve varsomhet i forhold til å spre plantefragmenter
- Nedtapping, tørke- og frosteksponeering - Aktuelt tiltak i oppdemte lokaliteter med mulighet for å senke vannstanden.
- Mekanisk slått - Aktuelt i, eller deler av, større

Effekter på vannmiljø og biologisk mangfold

- Nedbryting av store mengder død vasspest på bunnen kan medføre oksygenvinn i bunnsjiktet noe som kan medføre fiskedød.
- Nedbryting av vasspest kan også føre til økt alge- og planteproduksjon da det blir mer fosfor tilgjengelig i vannmassene.
- Vasspest kan utkonkurrere andre vannplanter.
- Kraftig tilgroing med vasspest kan føre til endringer i bunndyrsamfunnet.
- Vasspest kan føre til problemer for edelkrepser da områder blir uproduktive for krepsen.

lokaliteter med problemvekst.

- Høsting av slått materiale - Svært ressurskrevende, men effektivt da man tar med seg alt som er slått. Trolig kun realistisk i små lokaliteter eller deler av større lokaliteter.

Hva kan vi gjøre?

Hva kan du gjøre?

- Meld fra til kommunen om vasspest
- Registrer nye lokaliteter i artsobservasjoner.no
- Pass på å tørke båt, fiskeredskaper, badeleker o.l. skikkelig etter det har vært brukt i et vassdrag med vasspest.
- Overholde forbudet mot import, utsetting, omsetting og hold av vasspest.

Hva kan kommunen gjøre?

- Informere om vasspest gjennom media, informasjonsbrosjyrer og informasjonsplakater
- Gjennomføre tiltak for å begrense populasjonen der det er mulig

Vannområde Leira-Nitelva

Sekretariatet, c/o Lillestrøm kommune - Postboks 313, 2001 Lillestrøm

Tlf. direkte 66 93 83 06 / 47 61 69 61

post@elveliv - elveliv.no - facebook.com/vannomradeLeiraNitelva

